

od 3 do 3.50 Din, plemenske krave od 2.50 do 2.75 Din, krave za klobasarje od 1.50 do 2 Din, molzne krave od 3 do 3.50 Din, breje krave od 3 do 3.50 Din, mlada živina od 3.50 do 5.50 Din. Prodanih je bilo 341 komadov, od teh za izvoz v Italijo 29 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 14 do 16 Din, II. vrste od 10 do 12 Din, meso od bikov, krav in telic od 6 do 8 Din, telečje meso I. vrste od 18 do 22 Din, II. vrste od 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže od 12 do 25 Din.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 17. t. m. so pripeljali špeharji 99 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13 do 14, slanina 14 do 16. Kmetje so pripeljali 7 voz sena po 80 do 90 Din, 6 otava po 75 do 80 Din, 1 voz slame po 75 Din. Pšenica 2, rž 1.75, ječmen 1.50, oves 1 do 1.50, kuzuza 1.50, proso 2, ajda 1.50, fižol 1.50 do 2, luščen grah 10 do 12. Kokoš 30 do 45, piščanci 25 do 65, raca 16 do 25, gos 40 do 70, puran 35 do 65, divji zajec 20 do 30, fazan 18 do 22. Celi orehi 6, luščeni 28 do 30. Kislo zelje 4, repa 2, gobe 1, grozdje 2.50 do 5, hruške 3 do 5, jabolka 1.50 do 4. Mleko 2 do 3, smetana 12 do 14. Surovi kostanj 1 do 1.50, pečeni 4 do 6, med 12 do 20, slive 2 do 5 Din.

*

Robinzon.

Majhen otok na južnem koncu Južne Amerike, Juan Fernandez, na katerem prebiva danes nekaj ribiških družin in katere obiskuje parnik vsakih 14 dni, spada med najbolj znane otoke. Prevladuje prepričanje, da je stopil na omenjeni otok Robinzon Cruzoe in živel na njem samotarsko življenje, ki je prepleteno z raznimi doživljaji, dokler se ni preselil na večji otok Mas-a-Tierra. Na baš omenjenem otoku se je naselil v novjšem času nov Robinzon. Ta samotar se piše Hugon Weber. Med svetovno vojno je bil vržen na otok, je živel tamkaj nekaj časa, pa se je pozneje zopet vrnil, da bi na otoku ostal do smrti. Seve so danes življenske razmere povsem drugačne, kakor so bile v časih prvega Robinzona.

Mas-a-Tierra spada k južnoameriški državi Čile, ki ga je uporabljala nekaj let kot kazensko kolonijo.

Hugon Weber se je podal v notranost otoka, kjer skuša živeti življenje, ki bi naj bilo prepleteno z doživljaji.

Fr. Ks. Meško:

Črna smrt.

»Naš poklic, naša dolžnost, gospod pisar. A tudi vi pri mestni gosposki ste imeli opravka dovolj in preveč.«

»Resnica. Posebno ker je tudi moj tedanji predstojnik in prednik v službi, gospod pl. Bizansky — blag mu spomin! — ležal dolge tedne bolan. In jaz — dva otroka v nežni starosti mi je kruta morilka ugrabila.«

Preprosto je rekel to, kakor bi to ne bilo zanj najhujše iz tistih časov.

Toda redovnik je dobro vedel, kako globoka in skeleča je bila rana Sagadinova tedaj in da še sedaj mnogokdaj zapeče. Pa je mehko potolažil: »V miru počivata in v Gospodu. Nič trpljenja tega sveta nista okusila.«

»Mir jima!« je vdano zaželel pisar in je umolknil. Zmagovalo ga je ginjenje ob misli: »Samo enega še imam, najmlajšega, ki pravkar stopa v življenje. Da bi bila sreča in blagoslov vsaj s tem!«

Perilo, ki ima duh po smrečju.

Po gozdu dišeče perilo ... in čisto, kakor mora biti ... in vendar previdno oprano s terpentinovim milom Gazela. Njegova obilna, mehka pena tlikanj obilnejša, ker mu je pridano najboljšo terpentinovo olje -pere hitro ... in zares čudovito.

TERPENTINOVNO MILO
GAZELA
pere zares čisto

Možje so prekoračili dravski most. Oče gvardian in gospod pisar sta se ustavila, da bi se poslovila. A se je videlo, da se jima nič posebno ne mudi nazaj v mesto. Ko pa je bilo v mladi prirodi božji tako tršno! In so prsi s tako slastjo vdihavale mlačni, poživljajoči pomladni zrak!

Tako so stali pred mostom in s toplimi pogledi strmeli čez pokrajino, proti Halozam dol, preko proti Donački gori, proti Pohorju gor. Nad Pohorjem je visel visoko z neba dol za vrhove gorovja zastor sivih oblakov. Nalahko se je zibal, nekako podrhteval, kakor bi za njim globoko dihal Nevidni in bi ga s tem valovil. In prav tedaj je za zaveso skrita roka polagoma in previdno odgrinjala prečes v zastoru. In je skozi tako nastalo okence pogledalo rdečelično večerno solnce, da, preden leže k pokoju v skrite nebeške pernice, še enkrat pozdravi svet, za slovo poljubi zemljo. Mehka povodenj blede-rdečkaste luči se je razlila čez polje, da je vse zardelo. Še velike, rjave zaplate, nanovo zorane njive — neprestano in boječe za kruh skrbeči kmetje so se bili lotili oranja, brž ko je sneg za silo skopnel — so v trenutku oživele, se v ogromnem naročju polja nekako zazibale.

Sem izza polja so prijazno pozdravljali haloški griči. Ob pobočjih jih je že krila sence temotna odeja, za noč čez zemljo sprostrta, a tudi sama vlažna in hladna. Vrhi pa so se v zahajajočem solncu svetlikali,

Japonski modri nasveti.

Bodi dosti na prostem. Solnči se in se dosti gibaj. Dihaj globoko in pravilno.

Mesa jej malo. Hrana naj obsega jajca in zelenjavo, sadje in sveže kravje mleko.

Kopljí se vsak dan in idi večkrat v tednu v parno kopel, če imaš zdravo srce.

Obleka bodi udobna; boljše je, da je prevelika, kakor pa premajhna.

Zgodaj v postelji ter zgodaj iz nje.

Spi pri odprtem oknu v povsem temni in mirni sobi. Spati moraš najmanj šest, največ sedem ur. Zenske naj spijo po osem ur.

Naselil se je na 250 m visokem prostoru, ki je zavarovan od skal. Najpoprej je moral na tem prostoru posekati drevesa in izkopati visoko travo s koreninami. Ta košček zemlje, katerega je iztrgal divjini, je pričel obdelovati.

Novi Robinzon je živel nekaj časa pod šotorom. Sklenil pa je, da si postavi hišo, kar je zahtevalo mnogo truda in znoja. Najprej je izkopal stavbeni prostor in je postopal pri gradbi hiše ravnotako, kakor je opazoval domačine. Zmešal je zemljo, slamo in posušeno travo z vodo. Iz te zmesi je postavil zide, ki so se utrdili na solncu kakor bi bili iz kamenja.

Na otoku je vse polno divjih koz. Kozе so morali nekōč pripeljati ljudje na otok, a so se živali na otoku zelo pomnožile in s časom podivjale. Nikakor ni lahko podivjane kozе vloviti, ker poseda izredno tenak sluh.

Na Mas-a-Tierra ni ne kač, ne želv, pač pa zelo mnogo divjih golobov in na tisoče najlepših čisto malih ptičkov, katerim pravijo kolibri.

Po skalah ob obali otoka so še vidne votline, po katerih je iskal zavetišča prvi Robinzon. Danes uporabljajo te izdolbine ribiči kot shrambe za mreže.

Življenje otočanov je zelo miroljubno. Nobeden ne plačuje davkov in se ne pritožuje radi javnih bremen. Jadrnica iz Valparaiso prinaša otočanom razne potrebščine. Vse je srečno in zadovoljno. Pripovedujejo celo, da je bilo udobno na otoku tudi tedaj, ko so bivali na njem kaznjenci.

Nemec Hugon Weber ne čuti niti najmanjše potrebe, da bi se preselil iz samote v civilizirani svet, kjer je eden drugemu v napotje. Na Robinzonovem otoku je še dovolj prostora!

*

Vprašanja in odgovori.

G. F. v R.

Ali lahko moja hčerka poroči sina moje sestre?

Odgovor:

To je zelo bližnje sorodstvo, za katerega se potom župnega urada v skrajnem slučaju dobi izpregled. Zenin pa mora v svoji vojaški službi imeti še posebno dovoljenje za ženitev, ki se sorodstva ne tiče, pač pa vojaške službe.

L. P. L.

Imel sem staro hišo in poleg nje postavil novo, staro pa podrl. Zdaj pa mi sosed prepoveduje hoditi po prejšnji poti. Ali to sme?

Odgovor:

Sosed naj vas le lepo pusti po poti hoditi kot dosedaj, ker je obremenitev prostega prehoda na njegovem posestvu, ne pa na stari hiši.

M. K. P.

Hčerko, ki je izučena šivilja, je nekdo naznanil, da mora sedaj kazen plačati, pa niti za doma ne šiva. Zakaj je kaznovana?

Odgovor:

Ako ni za druge šivala kot za doma, ne sme biti kaznovana. Če pa šiva, naj prijavi obrt. Zoper kazen se naj takoj pritoži.

A. L. v O.

Imam devet otrok, pa mi pravi občinski tajnik, da moram za cesto plačati za prekomerno uporabo. Ali moram res plačati?

Odgovor:

Je že pravilno! Državnih direktnih davkov in doklad ste oproščeni, toda takih odkupnin in raznih taks pa ne!

H. K. v L. J.

Imam cesto pisano k svoji preši. Ali sme kdo drugi, ki preša na moji preši, tudi tam voziti?

Odgovor:

Oni vozi vam in zato sme voziti.

I. K. v Pr.

Ali lahko brez osebne pravice otvorim viotoč?

Odgovor:

Ne. Lahko pa otvorite po prijavi obrta delikatesno trgovino za prodajo mrzle hrane in sadjevca.

J. K. v K.

Žena me vedno preganja, da ni zdržati ob njej. K posestvu sem nekaj prinesel. Ali lahko terjam plačo?

Odgovor:

Nimate ravno prijetnega življenja. Ako sodnja potrdi ločitev, bo morala žena plačati. Sicer pa poskusite, da si bosta zopet dobra!

V. J. v Sv. T.

Ali smem kupiti grozdje in doma sprežati, ne da bi za to plačal trošarino?

Odgovor:

Lahko kupite in prešate doma, ali celo na preši vinogradnika, ako ste prijaviili financni, da prešate zase. Od tega mošta ali poznejš vna ne plačate nobene trošarine.

*

Zasmehovani Poljšak dela na Dunaju čudeže.

Pod zgorajnim zaglavjem je prinesel »Jugoslovan« od 6. oktobra t. l. izpod peresa dunajskega dopisnika o g. Poljšaku naslednje:

Dvorni svetnik in primarij Rudolfove bolnice na Dunaju dr. Funke je imel dne 1. t. m. ob 4. uri popoldne svoje prvo predavanje v zimskem semestru o zdravljenju neoperativnih rakov, arkoma in kostne tuberkuloze. Predaval je na kliniki prof. Eiselsberga pred zdravniki iz raznih delov sveta, kajti njim je bilo to predavanje v prvi vrsti namenjeno. Došli so oficijelni zastopniki Litve, Estonske, Češke, Finske, Rumunije, Holandske, Švedske, Norveške in menda tudi Jugoslavije, neoficijelno pa še Venezuela po vseuč. prof. in bivšem ministru dr. Riveru Saldioca, Indija, Kitajska, Arabija, Francija, Anglija ter veliko znanih kliničkih in drugih zdravnikov dunajskih.

Pred tako odlično družbo iz vseh delov sveta je prof. Funke predaval o svojih nad 20letnih izkušnjah na polju raziskavanja raka in nekaterih sličnih boleznih. Omenil je na kratko vse, kar je do zdaj dognala raziskovalna znanost. Naglašal pa je, da se od vseh doslej znanih 80 metod zdravljenja niti ena še ni obnesla. Ko je odpravil vse te

En dan na teden bo di posvečen popolnemu miru.

Ogibaj se strasti. Ne jezi se. Ne brigaj se za neprilike, ki šele bodo. Ne pripoveduj o nesrečah, niti ne poslušaj takega pripovedovanja.

Zmerno uživaj kavo in čaj. Ogibaj se alkohola in tobaka.

Kdo ga bo spoznal.

Popotnik se je zopet vrnil iz tujih krajev. Ker je bil dolgo časa odsoten, se je v obraz silno spremenil. Preden je stopil v mesto, ni je mislil, kdo ga bo pač najprej spoznal. Pri vходу v mesto je stal mitničar, ki mu je bil nekōč dober prijatelj, ali sedaj ga ni

kakor bi iz vinogradov plamteli tihi ognji. V goricah so že pridno delali. In je puhtela in kipeła iz njih tajna mlada moč, moč rodeče zemlje, moč v novo življenje se prebujajočih trt — saj očetu gvardianu se je tako zdelo, ko je z božajočimi pogledi objemal griče, noseče tudi obširne samostanke vinograde. In mu je zadržtela v srcu in skozi misli bežna skrb: »Kaj prinese poletje, kaj jesen? Ohrde? Ne bo nesreč?«

A se je naglo otresel težeče misli in je vzplamtel iz vseobčnega molka: »Pa ni lep, ta naš kraj? In poln zgodovine je, poln slave izza davnih, rimskih in predrimskih dni. Koliko ljudstev je gledal v teku stoletij! Koliko hrumečih vojsk se je v divjih tokih čezenj valilo! Šotorišča so stivali tod sebi, svetišča in žrtvenike svojim bogovom.«

»A tudi bridko trpel je ta s slavo blagoslovljeni kos zemlje. Kelti, Rimljani, Mohamedani — koliko gorja so mu prizadejali!«

»Res«, je pritrdil gospodu pisarju redovnik. »A so tudi mnogo za naše kraje storili. Rimljani so mesto do pomembnosti in slave povzdignili. Ceste so nam gradili.«

»Vem. Ne vem pa, če ni bilo gorja več ko dobrega in koristnega.«

»Pri Turkih gotovo«, je precej trdo pripomnil Rajavec.

»Priznavam. In daj Bog, da nas ne bi obiskali nikoli več! Letos, ko na severu groze Švedi, bi bila za nas turška šiba še usodnejša. Naj nas varujejo nebesa, kakor so nas pred štirimi leti, ko so neverniki pridivjali do Ljutomera, a jim je menda sam Vsemogočni nadaljnjo pot zaprl. Zakaj nena doma so se obrnili in se vrnili v domovino. Proti pričakovanju so jih bili naši kraji kakor čudežno rešeni.«

Hudih časov se je spominjal oče gvardian, še vedno z ljubeznijo in tiho zamaknjenostjo motreč pokrajino. Mehak mir mu je bil razlit čez dobrotno, dasi resno lice. Iz velikih oči mu je sevala mistična, na znotraj obrnjena toplota, kakor bi v srcu goreče prosil Boga, naj milostno obvaruje te kraje vsega hudega.

»In da bi odvrnilo nebo od nas istotako grozno strahoto, ako nam res preti kuga«, je s počasnim slovesnim glasom zaželel in zaprosil gospod pisar.

»Naj dobrotno odvrne! Amen!« — je istotako svečano in pobožno ponovil redovnik.

II.

Ločili so se. Mestna gospoda sta krenila nazaj čez most. Rajavec se je zamišljen napotil proti domu, proti Hajdini.

metode, je dejal, da je on videl samo dva bolnika dozdevno ozdravljena, ali še ta dva nista bila znanstveno dokazana. Ta grozna bolezen se razširja čedalje bolj, čim bolje se ljudje hranijo, toliko več je raka. Zdravnikova naloga je bila v glavnem ta, da bolnikom vsaj bolečine lajša. Ozdraviti bolezen pa do- slej ni bilo mogoče.

Šele od slovenskega učitelja Alojzija Poljšaka smo dobili sredstvo, o katerem je mogoče reči, da ima bodočnost (»es hat den Anschein, als ob diesem Mittel die Zukunft gehörte . . .«). To sredstvo je Poljšak imenoval »abjini- nin« in sestoji prav za prav iz več ma- zil. Najprej je opisal sestavo tega sred- stva, način uporabe in uspehe, ki jih je predavatelj doslej že imel in ki so ga vspodbujali, da je čedalje z večjim interesom uporabljal to sredstvo. Opa- zovanja so mu utrjevala prepričanje, da je s tem sredstvom na dobri poti. Je tu več mazil: z enim se rak docela iz- čisti, nagniti deli se razkrojijo in izlo- čijo, ne da se pri tem kakoikoli oško- duje zdrava okolica, nato se šele začne z drugim mazilom zdravilni proces. Uspehi so naravnost presnetljivi, kakor homo pozneje videli na ozdravljeh- nih osebah, ki so rade prišle, da poka- žejo uspehe tega Poljšakovega sredstva pred celim zborom tujih jim ljudi.

Tega sredstva pa se ne poslužuje sa- mo on v Rudolfovi bolnici, marveč še več drugih zdravnikov odličnega slo- vesa, kakor docent dr. Aschner, prof. Riese, prof. Scherber, prof. Werner, primarij Murati, prof. Kerl, prof. Pich- ler, prof. Nobl in drugi. Uspehi so od- lični, kakoršnih doslej še ni bilo.

Predavatelj je izjavil še, da je opravi- čeno upanje, da se posreči na tej podlagi tudi zdravilo za raka v notraj- nosti, kjer z mazili ni mogoče blizu. In povedal je tudi vsem navzočim veselo vest, da bo kmalu otvorjeno na Dunaju zdravilišče, kjer bodo srejemale težke bolnike za notranje zdravljenje in kjer se bodo mogli zdravniki iz vsega sveta pripravljati za zdravljenje s Poljšako-

vo metodo in njegovimi zdravili. To vest so sprejeli poslušalci s posebnim zadovoljstvom. Povedal je tudi, da je Poljšakovo sredstvo na Dunaju pravil- no registrirano in torej priznано. (To se je zgodilo na podlagi odličnih spri- čeval tele vrste znanih evropskih ka- pacitet. Videl sem tudi sam ta izpriče- vala v originalu, ki pričajo, kako niz- kotno in smešno je bilo ravnanje neka- terih naših ljudi, ki so končno dosegli, da je moral Poljšak iti v tujino, kjer se osamljen bori za najbolj nesrečno človeštvo in končno za svojo čast in za svoj obstanek.)

Predavanje prof. Funkeja je trajalo skoro dve uri. Na koncu pa je pokazal nad dvajset obolenj za rakom, večinoma že docela ozdravljena, ali v štadiju zdravljenja, da se je videl celi proces zdravljenja. Videli smo več obolenj raka na ženskih prsih. Nekatera so bila že uprav strašna. Rak je segal že glo- boko v notranjost in grozil z neizogib- no in strahotno smrtjo. Ali zdaj samo še rdeča pega kaže, kje je bil rak. Mnogi zdravniki so kakor neverni Tomaži otipavali to mesto in vprašali, če kaj boli. Videli smo ozdravljeno bolezen na raznih delih telesa, da, celo v ustih in pod očesom zunaj in znotraj, na loba- nji, na čelu, na kolenu, da, celo na pod- platih. Fotografije pa so kazale, kak- šen je bil rak pred zdravljenjem. Stra- šni so bili nekateri pogledi na razjeda- jočega raka. Videli smo celo ozdravljeh- nega raka na dveh moških spolovilih. Zdaj sta možakarja zdrava. Ali niso to čudeži? In vsi navzoči odposlanci zna- nosti in raziskovanja so rekali: eto ču- deži! Videli smo grda obolenja sarko- ma na nogah itd. Vema bolnikoma so zdravniki hoteli nogo odrezati, ali pri- šel je Poljšak s svojimi mazili, in zdaj je noga ozdravljena, moža hodita in se počutita tako dobro, kakor da nista nikdar imela take strašne bolezni. Vi- deli smo ljudi z ozdravljeno kostno tu- berkulozo. Izpod kolena do členov je že razjedala nogo, ali zdaj je vse lepo za- celjeno in zdravo. Neka mлада žena je

pokazala svoj dovolj lep nosek, nič se ni poznalo, da ga je še pred meseci manjkalo do polovice, kakor nam je pokazala fotografija. Neki ženi so ope- rativno že odrezali desne prsi, ali raka niso ugonobili, ta je dalje razjedal v globino, in st. . . šna smrt bi ženo rešila daljnega trpljenja. Zdaj je žena zdra- va. Rešitelj je bil naš v domovini pre- ganjan in zasmehovan Poljšak.

Neki znamenit zdravnik je tlesknil z rokami in zaklical: »Kako je mogoče, da je lajik iznašel tako čudežno zdra- vilo, kako je mogoče, da je lajik mogel priti do takih svetovnih kapacitet, ki so mu dovolili na klinikah in državnih institutih preizkušati neko neznano zdravilo? Kaj takega ne pozna zgodovina!« (Tisti zdravniki, ki so Poljšaku sprva dovolili, da je mogel v Mariboru preizkušati svoje zdravilo, imajo s tem največje zadoščenje, prokletstvo pa bo zasledovalo tiste zavidne kratkovidne- že, ki so ga od tam pregnali-)

Hvaležni moramo biti dunajskim znanstvenikom, ki so našega Poljšaka ne le povsem rehabilitirali, marveč mu napravili gladko pot do velikanskih uspehov do slave in tudi do blagosta- nja. V domovini bi lahko umrl v bedi in zaničevanju, kakor se je sicer zgo- dilo že mnogim velikim možem, ki so postali veliki šele dolgo potem, ko so siromaki poginili . . . A. G.

*

DRUŠTVENE VESTI

St. Peter pri Mariboru. Prihodnjo nedeljo dne 25. t. m. popoldne po večernicah se vrši v samostanu redni občni zbor prosvetnega društva »Skala« z običajnim dnevnim redom in govorom g. prof. dr. Jeraja iz Maribora. Nastop tudi društveni tamburaški zbor in pa pevec. Šentpeterčani se vabijo k prav obilni udeležbi!

Tudi nanj, ki je od mladih nog živel in rasel na ti zemlji, je pokrajina s svojo mladostno, nevestinsko krasoto mogočno vplivala.

»Ako oče guardian, ki je vendar sin Slovenskih goric, tako toplo ljubi naše polje, kako ga ne bi jaz, ko pa je vendar moj dom?« je razmišljal. In mu je v srcu postajalo toplo in svečano. — »Da je gospod Sagadin z vso dušo navezan na to zemljo, ni čudno: saj je tukaj rojen. A topleje je ne ljubi ko jaz. Mati mi je, zvesta rednica.«

Ne samo vesel je bil te zemlje. Nekako pomla- jenega, močnejšega se je čutil, ko je tako samotni, a odločno-krepak stopal po nji in je njena krasota korak za korakom šla ob njem in z njim.

Pa se je med tihim, vase pogreznjenim razmiš- ljanjem še enkrat obrnil in se razgledal proti mestu, kakor bi ga bilo mesto potihoma, a odločno pokli- calo. S pravim užitkom je gledal, kako ga je zaha- jajoče solnce ne le kropilo, ampak ga naravnost pre- plavljalo s svojimi žarki. Zlasti mogočni grad na hri- bu, da je s svetlimi očmi, velikimi okni, mežikal dol v deželo, kakor bi jih solnčna svetloba silno pekla in ščemela. Morda resni, molčeči zidovi težko ča- kajajo, da bo legla nanje noč. Da bi v nje objemu mir- no in pokojno zadremali, preutrujeni od mnogih ve- selih in žalostnih dogodkov — gorje le, da je bilo število zadnjih večje ko prvih — ki so jih v teku

stoletij gledali v sebi, v mestu pod seboj, v deželi krog sebe. Morda žalujejo, ker jim je pred tremi leti umrl gospodar. Edini sin njegov pa je oblekel resni habit jezuitski in dela v ostrem redu sinov sv. Igna- cija v Gradcu pokoro za mnoge grehe grofovske hiše Thanhausenske. Ob enem pa se pogaja z očeti jezuiti v Zagrebu, ne bi li oni prevzeli gradu in ga uredili za samostan svojega reda . . . Istotako živo in jas- no so se odbijali solnčni žarki od mnogih oken veli- častnega dominikanskega samostana ob vznožju grajskega griča, a visoko gori nad Dravo. Ta je ču- val mesto na zapadni strani, kakor ga je varoval na vzhodni, v predmestju Kanži, leta 1630 dozidani, med ljudstvom posebno priljubljeni kapucinski samo- stan, ki ga pa od tukaj oko ni doseglo. Na južno- vzhodni strani pa je mejil mesto minoritski, čigar streha in visoko v zrak kipeči zvonik sta vsa ble- stela v večernem solncu. Iz srede mesta pa je kipel mogočni, očrneli, rimski opazovalni stolp; jasno in ostro se je odražal od sinjega neba v ozadju, kakor s črnim naslikan na modro platno.

»Lepo, lepo«, je razmišljal kmet in se je obrnil, da nadaljuje pot domov. »A saj imamo tudi mi tu zunaj na deželi lepo.«

Nenadoma se je zdrznil iz svoje zadovoljnosti, prebudil se v hipu kakor iz lepih sanj. Kar odreve- nel je in z grozo v široko odprtih očeh zastrmel gor

spoznal. Iz nekega ok- na je gledala njegova sestra, katera je tam stanovala s svojim možem. Pozdravil jo je, ona pa mu kot tujcu ni niti odzdravila. Za- lostnega srca je stopal dalje, ker je videl, da prihaja od cerkve sem njegova mati. Rekel je samo: »Dober dan!«, a mati je vzkliknila ta- koj: »Sin moj!« in ga je kar na cestí objela. Čeprav je bil povsem izpremenjen, materino oko ga je takoj spoz- nalo.

Doslovno.

Žena: »Možiček, za letošnjo zimo ne po- trebujem nobene oble- ke.«

Mož: »Križ božji, kaj je prišla moda že ta- ko daleč?«

Ruše. Naše Katoliško prosvetno društvo priredi dne 25. t. m. Finžgarjevo proslavo. »Razvalina življenja« je Finžgarjeva drama, ki jo društvo ob tej priliki vprizori ob pol osmih večer v svoji prenovljeni dvorani. Poleg drame so na vzporedju še petje in govor o enem največjih sinov slovenske matere, jubilanu F. S. Finžgarju. Govornik pride z Maribora. Na proslavo že danes opozarjamo in vabimo vse. Vstopnice se bodo dobile že zadnje dni tedna v kaplaniji, pred prireditvijo pa pred dvorano samo.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Po daljšem odmoru priredi domače Katoliško izobraževalno društvo v nedeljo dne 25. oktobra zopet lepo poučno igró »Velika krivda«. K obilni udeležbi ste vabljeni domačini in sosede! Bodite prepričani, da se ne boste kesali, ako je pridete gledat!

Sv. Andraž pri Velenju. V nedeljo dne 25. t. m. igrajo pri nas v Društvenem domu Šentandražani znamenito Mæterlinckovo žaloigro izza svet. vojne »Stilmondski župan«.

Sv. Jurij ob južni žal. Slovensko katoliško prosvetno društvo priredi v soboto dne 24. t. m., zvečer ob osmih, in v nedeljo dne 25. t. m., popoldne po večernicah v dvorani Katoliškega doma nad vse priljubljeno igró v petih dejanjih »Dekle z biserje«. Igra je lepa in vredna, da si jo vsak ogleda.

*

Ruše. Bilo je prejšnji teden. Kakor blisk se je raznesla po Rušah vest, da bo v nedeljo slovesen krst ciganskega novorojenčka. Na poču iz Maribora proti Rušam je bila baje štorcklja tako mila, da je srečnemu ciganskemu paru podelila prvorojenca. Kar tri botre si je naprosil srečni oče in vsaki je obljubil 500 Din nagrade in še bakreni kotel povrh, ker je kotlar in ima te robe v izobilju. In zaprosil je tudi vlač. g. župnika za krst in drobiž, da bi novorojenčku kupil vse, kar ob taki priliki potrebuje. Vse bo pošteno vrnil v nedeljo pri krstu, ker bo do takrat menjal 1000 dinar-

ski bankovec in tudi za cerkev bo dal 500 D. Iz previdnosti mu župnik ni zaupal več kot 100 Din. Medtem pa je cigan vneta prodajal nove bakrene kotle od 300 do 500 Din. Prigodilo se je celo, da je stranki uničil še dober kotel, samo da bi svojega prodal. Tako je pri neki družini, kjer je tudi zaprosil kar dve botri, potipal še cel kotel, a ko je prste odmaknil, je kotel imel že dve luknji. In na slščen način je prodajal svoje bakrene kotle in sleparil povsod, kamor je prišel. Ko pa smo bili v nedeljo vsi v radovednem pričakovanju ciganskega krsta, ni bilo o ciganih ne duha ne sluha! Mahnili so jo proti Fali, Puščavi, St. Lovrencu na Pohorju, odkoder so prišli zopet v Maribor, kjer pa so varnostni organi zaključili njihove sleparije, kakor slišimo. Za bodoče pa pozor pred sleparskimi cigani! — Mi zavedni narodnjaki smo se spomnili dne 10. oktobra tudi koroških bratov. V spomin nesrečnega plebiscita iz leta 1920 smo na hribčku nad Rušami zažgali velik kres. Ta spominski kres naj bo zagotovilo bratom onkraj jugoslovanskih mej, da se naša ljubezen do njih ne bo nikdar ohladila. — Tudi pri nas se je začela glasiti pesem klapotcev in ni dneva, da se ne bi zvečer pripeljali veselo vriskajoči trgači domov. Daj le Bog, da bi se bogata in dobra vinska kapljica dala spraviti tudi v denar, da bi se tudi pri nas omilila kriza. — Grd zločin se je zgodil te dni pri nas. Orožniki so prijeli nekega J. V., ki je posilil znano staro beračico. Fant je še mlad, saj še menda nima niti 17 let, a je že tako pokvarjen. Tukaj je pač potrebna eksemplarična kazen in nepoboljšljivec je treba spraviti v prisilno delavnico ali poboljševalnico.

Sv. Anton v Slov. gosicah. Naša Hranilnica in posojilnica, ki ji načeluje Jakob Rojs, je naklonila lepo svoto cerkvenemu pevskemu zboru. To je prav lepo priznanje naše pesmi, ki je najlepši odsev naše slovenske duše. — Pevsko društvo bo svojo hvaležnost pokazalo v dejanju!

Novavas pri Slov. Bistrici. V nedeljo dne 11. oktobra smo obhajali v naši vasi kar dve pomenljivi slovesnosti: G. monsignor I. Vrež nam je blagoslovil lepo novo hišo pri Jerovšekovih in kapelo presv. Sreca Jezusovega, katero je pozidal posestnik Pristovnik. Pri obeh blagoslovitvah je imel g. monsignor navdu-

šen, pomenljiv in v srce segajoč nagovor. Po slovesno opravljenih obredih je priredil g. ravnatelj Cirilove tiskarne monsignor dr. Ant. Jerovšek ob priliki praznovanja 20letnice vodstva tiskarne prisrčno pogostitev na svojem rojstnem domu. Pod gostoljubno streho znane Grilove (Jerovšekove) hiše so se zbrali uslužbenci Cirilove tiskarne, g. mariborski župan dr. Juvan, dr. Hohnjec, dr. Wankmüller, slovenjebistriška duhovščina, sorodniki in sosede iz Nove vasi, ter želeli dobremu gospodu ravnatelju dr. Jerovškemu zdravja po tolikem trudu, katerega je imel z vodstvom Cirilove tiskarne, Spodnještajerske ljudske posojilnice, mariborske mestne hranilnice in pri vsestranskem delu za dobrobit in povzdigo spodnještajerskih Slovencev. Slovesnosti se je udeležil med drugim dr. Jerovšekov sorodnik in brat pokojnega lav. vladike g. Napotnik iz Tepanja pri Konjicah. Kreпка slovenska korenina je vzbujal v lepozasnovanu napitnic spomine, kako sta baš Cirilova tiskarna ter »Slovenski Gospodar« budila spodnještajerske Slovence in jih pod Avstrijo obvarovala pomenčenja. Slovesnost bo ostala vsem zbranim Novovasačanom in po celi okolici v najlepšem spominu!

Št. Ilj pri Velenju. Sadni ogled. Sadjarska podružnica je priredila v nedeljo dne 4. t. m. sadni ogled v društveni dvorani. V soboto popoldne so se začele priprave z vso vnemo. Odborniki so prejemale sadje, ki so ga prinašali v košarah in koših od raznih strani Št. Ija, največ iz rodovitnega Podkožlja, ki se leto malodane potaplja v sadju. Bil je to zanimav dirindaj v Društvenem domu. Mlajši sadjerejci so urajevali razstavo, starejši so pa veselih lic prinašali sadove svojega dolgoletnega truda, kakor da bi hoteli reči: Mladi, le potrudite se, da zapustite svojim potomcem snake dobrote kakor smo jih pripravili mi vam. Kmalu so bile vse mize pokrite z izbranimi žlahtnimi, a tudi s starimi domačimi vrstami sadja, vmes so pa pridne gojenke gospodinjskega tečaja, ki se ravno te dni vrši in dela s polno paro, okrasile mize s cvetjem in šopki. Razstava je nudila lep pogled. V sredini miza, na kateri so kraljevale vrste krajevne in banovinskega sadnega izbora, ob straneh izložbe posameznih sadjerejcev z eno izjemo samih Šentiljanov. Vrstile so se

Prijatelj in sovražnik.

En edini sovražnik je že preveč, prijatelj pa nimaš nikoli dovolj. Prijateljem do broto izkazovat, je velika umetnost, sovražnika rešiti pa je vstopnica za nebesa. Prijateljstvo je sol življenja. Vse, vse si moreš kupiti, prijatelja in veselja pa ne. Prijateljstvo je solnčni žarek življenja in dobrohočnost pa svetlobni žarek, ki razsvetljuje temne ure. Enako zanimanje ustvarja dobre prijatelje.

Prijateljski nasvet.

»Moja zaročenka je angelj. Iz same ljubezni bi jo pojedel.«

»Daj jo, sicer ti bude čez deset let žal, da je nisi!«

proti Pohorju. Zakaj glej, iz oblakov nad pohorskimi vrhovi se je izluščila čudna prikazen in je plavala dol čez polje: pošasten jezdec, na okostju ogromnega konja jezdeč, ognjen z mračnim, kakor krila velikanske pravljicne ptice plahetajočim plaščem. Od zemlje do neba — se je zazdelo Rajavcu — sega jezdečeva postava. Nad jezdecem pa vse nebo preplavljeno s krvjo, pot jezdečeva čez pokrajino vsa okrvavljena!

Po prvi grozi je kmet dvignil roko, si mel oči, kakor bi se bil pravkar prebudil ali se šele prebujal.

»Ali sanjam? Ali je vendar resnica?«

Zavedel se je, da bedi.

»Morda pa me je le pogled premotil!«

In je s podvojeno pozornostjo pogledal čez polje. A glej, nikjer več sledu o groznem jezdecu.

»Kaj je bilo to? Sanje ali resnična prikazen? Saj pijan vendar nisem.«

Obrisal si je čelo, vse potno od vznemirjenja, dasi ni bil plašljivec.

»Ali nam Bog pošilja znamenja? Znamenja prihajajoče nesreče? Bo Turek ali kuča? Bog se nas usmili in sveta Devica!«

Pospešil je korake, mrmrajoč v večerni mrak, ki je naglo legal na okolico, polglasne molitve, da bi slišal vsaj lastni glas.

III.

»Jezdi, kakor bi jezdil k svojemu dekletu«, je nevoljno godrnjal dan navrh čuvaj ob Dravskih vratih, mrko zroč za mladim jezdecem, ki je pognal konja v najhujši dir, brž ko je čez most prijezdil.

»Saj se mu najbrž mudi k nji«, se je smejal tovariš, dobro rejen in debrovoljen možakar srednjih let. »Ali ga ne poznaš? Dominik je, mestnega pisarja sin. Na Hajdini ima nevesto, pravijo.«

»Vsi imajo svoja dekleta in neveste, ti mestni postopači. In brez dela in skrbi letajo za njimi. Mi pa se trudimo, jih naj stražimo in skrbimo, da jih kmetje ne opetnajstijo pri mostnini in da Turki ne vdero v mesto in te bogatine oplenijo«, se je hudoval prvi. Zlovoljno je vihal dolge brke in mračno gledal za jezdecem.

Bil je res Dominik. In res na poti k nevesti.

Naglo je tekel vranec, a nestrpnemu mladeniču še prepočasi. Ta bi želel, da bi hitel kakor njegove misli, njegovo hrepenenje. Te pa so bile že davno pri ljubljani deklici, ki je že dolgo ni bil videl.

»Kakšna pač je zdaj?«

Kakor on je bila tudi Rozka zadnja leta z doma, pri dominikankah v Studenicah. Stric župnik ji je na željo očetovo in na prigovarjanje gospoda Saga-

Jabolke od ogromne svinjskega rože in pisane kardinala do drobnega rudečeličnega careviča; hruške od težke virtembergarice do male ozimke. In grozdje! Brali smo dobro znana imena in videli zlahtne vrste: laški rizling, peček, dišeči traminec, beli in črni burgundec, belo in rdečo zlahtnino, modro frankinjo, rulandec in silvanec. In vkuhano sadje več vrst: hruške, breskve, češnje, grozdje in znane šentiljske črešnje še iz leta 1917. Pa kaj, brali smo tudi napise: ne prijemati! In vendar bi mnogi radi prijeli in nesli v — usta! V nedeljo zjutraj se je napolnila dvorana in naš dobri znanec, pionir sadjarstva v teh krajih, g. M. Levstik, je z mladeniškim ognjem in nedosegljivo poljudnostjo govoril o koristih sadjarstva in pravilnem sajenju drevja v radost in veselje vsem. Vidi se mu, da mu gre stvar od srca, zato je tudi umeven velik uspeh njegovih besed že od nekdaj. Nato smo pregledovali, ocenjevali razne vrste in obsipali g. Levstika s vprašanji, da je komaj imel časa odgovarjati vsem. Kratko: razstava je imela popoln uspeh in si podružnica lahko čestita na tem uspehu. Glavno skrb in delo je imel tajnik podružnice, drevesničar Jelen Anton, pomagali so mu pa pridno tudi drugi odborniki. In ko je bil zaključek, smo rekli: Tukaj je doma prava kmetijska prosveta!

Podgorje pri Velanju. V pondeljek dne 12. t. m., ravno ko so bili vaščani pri jesenskem delu, je buknila visoko v nebo goreča baklja: kozolec posestnika Ocepka, po domače Špeha, so objemali ognjeni zubli, ga rušili ter podirali. Ker se je kozolec nahajal blizu drugih gospodarskih poslopij, je obstojala nevarnost, da tudi te ne zajamejo plameni. Le samo dejstvu, da ni bilo nobenega vetra in veliki požrtvovalnosti vaščanov, ki so s škafi nosili na strehe vočo in jih močili, se je zahvaliti, da ni prišlo do še večje nesreče. Požar, ki je bil najbrž podtaknjen, je uničil posestniku tudi vso letošnjo ajdo, oves, fižol in razne druge pridelke. Škoda gre v visoke tisoče, zavarovalnina pa je tako malenkostna, da ne bo krila niti najmanjšega dela povzročene škode.

Jurklošter. Tovarna lesnih izdelkov v Jurkloštru je s 1. oktobrom t. l. znižala delavcem mezde za 10%, med tem, ko jim je že lansko

jesen istotoliko znižala zaslužek. Dne 15. t. m. pa je tovarna odpustila vse delavce in uknila obrat za negotovi čas. Kot vzrok se navaja, da vodstvo tovarne ne dobi iz banke svoje ondi naložene gotovine. Ko bodo banke zopet izplačevale, se bo menda tudi tukajšnja tovarna zopet otvorila. Nekdaj se je delalo v tovarni po dnevi in po noči in še ob nedeljah, sedaj bo delo počivalo še ob delavnih dneh. — V Jurkloštru se je dne 27. septembra obhajala prav slovesno 75letnica ustanovitve fabe; godci, pevec, lepo vreme in lep govor dr. Valjavca so mnogobrojno ljudstvo napolnili z veseljem in navdušenjem.

Šmarje pri Jelšah. Cesta Zibika—Belo, katera se je začela graditi pod bivšo oblastno skupščino, je dograjena. S to cesto so prišli ljudje zibiške doline v svet, revnejši ljudje pa so imeli tekom graditve stalni zaslužek. Pred kratkem so dobri Zibičani priredili delavcem takozvani likof pri dobri in postrežljivi Vrbelkovi hiši. Vsi delavci so bili v Zibiki pri skupni sv. maši in nato smo se z godbo na čelu podali k Vrbečku na kosilo. G. župan zibiški Lah je imel lep nagovor, v katerem se je spominjal bivše oblasti ter omenil zaslužne može, kakor dr. Leskovarja, Marko Kranjca, dr. Ogrizeka in bivšega gerenta in načelnika okrajnega zastopa Turka Ivana. Nato je izročil g. Turku krasno diplomno častnega občanstva. Obenem je bil imenovan častnim občanom tudi domači vič. g. župnik Jelšnik, h kateremu se je zatekel bivši načelnik Turk po dobre nasvete pri zgradbi in ki je neumorno delaven za dobrobit svojih župljanov. V toplih besedah za počastitev sta se zahvalila vič. g. župnik in g. Turk. Končno je spregovoril naš priljubljeni domačin g. dr. Ogrizek. Nato se je vršil banket v Vrbelkovi hiši in na prostem. Lep dan je bil, čisto slimo, da bi se cesta nadaljevala proti Sv. Stefanu, da tako pride tudi druga polovica naše župnije in občina Tinsko in Sv. Stefan do boljših cestnih razmer!

Mala Nedelja. Prostovoljno gasilno društvo Mala Nedelja priredi v nedeljo dne 25. t. m. točno ob pol štiri popoldne v Društvenem domu narodno igro »Domena«. Pred igro se vrši zaobljuba gasilcev. Vabljeni vsi od blizu in daleč k obilni udeležbi!

Polzela. Življenje v novem, sicer še ne po-

polnoma dovršenem Društvenem domu je postalo jako živahno. Večer za večerom, nedeljo za nedeljo se zbira v njem naša mladina, kar kaže, kako je bila stavba potrebna. Imamo že svoj tamburaški zbor, kateri se pridno vežba, igralci se vadijo za dramatične nastope na odruf, društvo si je nabavilo tudi več iger, med njimi šah, katere imajo večer za večerom čim več obiskovalcev. Upamo, da bo v kratkem zapel tudi radio, s čimer se bo krog obiskovalcev gotovo še povečal. V načrtu imamo tudi prireditve raznih družabnih večerov, posebno v zimskem času, ter se je v ta namen zasnoval poseben družabni kl.-b. Te prireditve imajo namen, nuditi razvedrilo vsem brez kakšnih posebnih stroškov, ter pritegniti v naš krog tudi starejše ljudi. Prva prireditev te vrste je bila v nedeljo dne 11. oktobra.

Sv. Križ pri Rogaški Slatini. V nedeljo dne 11. t. m. se je v Rogaški Slatini vršilo veliko marijansko slavlje. Nov kip Matere božje je blagoslovil sam prevz. škof dr. Andrej Karlin ob asistenci 12 gg. duhovnikov in ob veliki udeležbi častilcev Marijinih. O pomenu čiščenja Matere božje je govoril sam prevz. škof dr. Karlin. V imenu mož je govoril g. Franc Bratuš. V imenu mladeničev je pozdravil Marijo g. Leopold Čonč. V imenu deklet je govorila zelo prisrčno gđ. Fanči Pok. Pozdravili so svojo nebeško mater učenci in učenke iz Marijinega vrta. Nazadnje pa se je obrnil do Matere božje v imenu duhovnikov vič. g. profesor Peter Kovačič iz Celja. Tako na izredno lep način se je vršilo marijansko slavlje v Rogaški Slatini, ki bo ostalo v trajnem spominu. Kip je vzidan v Stritarjevem domu.

Sv. Frančišek v Savinjski dolini. V petek dne 2. t. m. so zapeli naši zvonovi zadnji pozdrav Primoževi materi Mariji Krajnc, ki je ta dan v visoki starosti zapustila dolino solz. Pokojna je bila vzgledna, delavna, krščanska žena. Bodi ji dobri Bog obilen plačnik! — Dne 28. septembra pa smo pokopali 60letnega posestnika in gostilničarja Franceta Poličnik iz Juvanja. Naj počiva v miru! — Močno narasla Savinja je pretekli mesec našim lesnim trgovcem naredila precej škode. Odnasla je tudi znano Mlinarjevo brv, ki je bila letos na novo dograjena.

dina izposloval mesto v samostanu, da bi se bolj izomikala in se privadila raznim vednostim, ki bi jo usposobile za vstop v boljše hiše. Zakaj gospod pisar je že tedaj računal s tem, da postane deklica njegova snaha. Tako sta se videla z Dominikom samo v počitnicah. Ob prošlem novem letu pa se je za stalno vrnila k staršem. Izpolnila je bila osemnajsto leto; navrh je mati bolehala in je potrebovala pomočnice.

Dominik se je z vsem srcem veselil svidenja. Bilo pa mu je tudi precej tesno pri srcu.

»Je li še tista nepokvarjena, otroško-vdana, toplo-ljubeča deklica, kakršna je bila, ko sem se zadnjič poslavljaj od nje?« mu je nemirno vrtalo v mislih, dasi je srce verovalo in upalo.

Tudi pri Rajavcu so bili tisti dan vsi vznemirjeni. Rajavec ni skoro vso noč zaspal. Še vedno je gledal v duhu čudežno prikazen od prejšnjega večera. In je venomer in v velikem nepokoju razmišljal, kaj pač pomenja, kaj naznanja. Tako je zjutraj vstal utrujen in pobit.

Ne manj nemirni sta bili žena in hčerka. Ko je oče prišel prejšnji večer domov ves plašen in prepal, sta silili tako dolgo vanj, da jima je ves privid razodel, dasi nerad, ker ju ne bi rad po nepotrebem plašil, in ker si je na tihem dejal: »Morda bosta mislili, da sem ga čez mero pil.«

Ko jima je vse povedal, ju je proti prepričanju in vesti miril:

»Se mi je pač vse skupaj le tako zdelo. Vso pot sem razmišljal o kugi, ki smo v samostanu o nji govorili. Pa človek vidi strahove.«

»Bo pač tako«, sta obe pritrdili, da bi očeta in sebe umirili. A obe sta živo čutili in slutili: »Nesreča se nam bliža.«

Razveselila pa je Rozko po ti mračni pripovedi vesela novica: »Dominik se je včeraj vrnil. Pozdravlja vaju.«

A je po prvem navalu radosti in sreče postala še nemirnejša.

»Ali pride kaj k nam, oče?«

»Rekel je, da brž ko mogoče. Morda že jutri.«

»Že jutri! Že jutri...«

Sladka beseda. A vendar tudi vir novega srčnega nemira.

Ponoči je deklica mnogo sanjala o njem. Da že jezdi gor proti Hajdini. A tedaj je nenadoma zagledala drugega jezdeca, ogromnega, vsega okrvavljenega. Dol po polju je pribrzal, grozeče se je postavil med njo in Dominika. Ah, saj je to jezdec, ki je pripovedoval o njem oče.

(Dalje sledi.)

Župan in mesni oglednik.

Nek župan na Nizozemskem je bil istočasno mesni oglednik. Kot župan pa je tudi vezal v zakonski jarem vse tiste, ki so mislili, da je ta jarem sladek. V svoji pisarni je imel župan razne pečate in med drugimi tudi mesoglednega. Pa se zgodi, da pride k župniku mlad zakonski par, ki je hotel biti tudi cerkveno poročen. Par je moral predložiti župniku potrdilo županstva, da sta civilno poročena. Župnik vzame v roke županovo potrdilo, pa debelo pogleda, ko opazi na listini uradni pečat »Zdravo in trihlin prasto meso«. Župan je bil pečate zamenjal.